

k

2012

S

L

2

Stresstest, 2. halvår 2012

Det lille billede på forsiden viser et karakteristisk udsnit af Nationalbankens bygning, Havnegade 5 i København. Bygningen, der er opført i årene 1965-78, er tegnet af arkitekt Arne Jacobsen (1902-71).

Det er tilladt vederlagsfrit at kopiere fra publikationen, forudsat at Danmarks Nationalbank udtrykkeligt anføres som kilde. Det er ikke tilladt at ændre eller forvanske indholdet.

Stresstest, 2. halvår 2012 er tilgængelig på Nationalbankens hjemmeside: www.nationalbanken.dk under publikationer. Stresstest, 2. halvår 2012 er oversat til engelsk.

Stresstest, 2. halvår 2012 kan rekvireres ved henvendelse til:

Danmarks Nationalbank,
Kommunikation,
Havnegade 5,
1093 København K

Telefon 33 63 70 00 (direkte) eller 33 63 63 63
Ekspeditionstider, mandag-fredag kl. 9.00-16.00
E-mail: kommunikation@nationalbanken.dk
www.nationalbanken.dk

Redaktionen er afsluttet 12. oktober 2012.

Signaturforklaring:

- Nul

0 Mindre end en halv af den anvendte enhed

• Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
na. Tal foreligger ikke

Som følge af afrundinger kan der være mindre forskelle mellem summen af de enkelte tal og de anførte totalbeløb.

Rosendahls-SchultzGrafisk A/S
ISSN 1904-8297
ISSN (Online) 1904-8300

Indhold

SAMMENFATNING.....	5
PENGEINSTITUTTERNES LIKVIDITET	9
Pengeinstitutternes finansieringskilder.....	9
Indlånsfinansiering.....	9
Markedsfinansiering	11
Nationalbankens likviditetsunderstøttende tiltag	17
Likviditetskrav og stresstest.....	18
STRESSTEST AF PENGEINSTITUTTERNES KAPITALFORHOLD	23
Baggrund	23
Scenarier	24
Resultater.....	27
BILAG 1: POPULATIONEN I RAPPORTEN	32
BILAG 2: SCENARIER I STRESSTESTEN.....	34

Sammenfatning

De største danske pengeinstitutters likviditetssituation er overordnet set god. Muligheden for at optage lån i markedet er forbedret, hvilket gør det lettere for institutterne at refinansiere gæld, der udløber.

Flere af de små og mellemstore pengeinstitutter forbereder sig på udløbet af de individuelle statsgarantier og er kommet langt med at tilpasse forretningsmodellen til i mindre grad at være afhængig af kort finansiering.

Nationalbankens stresstest af pengeinstitutternes kapitalforhold viser, at de største danske pengeinstitutter er robuste. For de fire pengeinstitutter, der indgik i Den Europæiske Banktilsynsmyndigheds, EBA's, kapitaltest via danske kreditinstitutkoncerner, forbliver kapitaloverdækningen positiv i samtlige af Nationalbankens stresstestscenarier, og den egentlige kernekapital forbliver over 9 pct., som var kravet i EBA's kapitaltest – også uden medregning af statslige kapitalindskud.

Tre af stresstestens mindre pengeinstitutter vil have behov for at styrke kapitalforholdene i stresstestens grundforløb, og et enkelt institut ligger på grænsen. Det er vurderingen, at eventuelle problemer blandt de mindre pengeinstitutter vil kunne løses gennem forretningsmæssige tiltag eller inden for de gældende rammer for fusion og afvikling uden at påvirke den finansielle stabilitet i Danmark mærkbart.

Analyserne i rapporten

Danmarks Nationalbank vurderer løbende den finansielle sektors modstandskraft mod stød, der påvirker likviditet og kapital. Likviditetssituationen vurderes bl.a. på baggrund af pengeinstitutternes indberetninger til Finanstilsynet og Nationalbanken, der anvendes til at belyse institutternes modstandskraft under forskellige likviditetsstress. Nationalbankens stresstestmodel giver tillige grundlag for en generel vurdering af danske pengeinstitutters kapitalstyrke i forskellige økonomiske stressscenarier.

Pengeinstitutternes likviditet

Likviditetssituationen i de største danske pengeinstitutter er overordnet set god. Siden juli 2012 har der igen været udstedelsesaktivitet i seniorgældsmarkedet, hvilket gør det lettere for institutterne at refinansiere gæld, der udløber. Til trods for den positive udvikling er markederne fortsat præget af statsgældskrisen i euroområdet. Det afspejler vigtigheden af at have adgang til forskellige finansieringskilder og undgå, at relativt store forfald er koncentreret over korte perioder.

For de små og mellemstore institutter har stigende indlån og faldende udlån siden sidste halvdel af 2008 gradvist reduceret indlånsunderskuddet. Over halvdelen af denne reduktion kan tilskrives stigende indlån. Der er betydelige forskelle mellem de enkelte institutter, men langt hovedparten af institutterne har nu indlånsoverskud. En nedbringelse af indlånsunderskuddet for små og mellemstore institutter med begrænset markedsadgang er positivt og er et led i tilpasningen til en forretningsmodel, der er levedygtig på længere sigt.

Nationalbanken har introduceret en række likviditetsunderstøttende tiltag, der sikrer tilstrækkelig fleksibilitet i den fortsatte tilpasningsproces. Desuden har Bankpakke 4 og 5 forbedret løsningsmulighederne for særligt udfordrede institutter.

Stresstest af institutternes lange seniorgæld viser, at alle institutter vil opretholde en positiv likviditetsoverdækning i et scenario, hvor seniorgæld forfalder uden mulighed for refinansiering eller balancereduktion frem til udgangen af 2014. I scenariet bibeholder de største institutter en overdækning over 50 pct., mens to af de små og mellemstore institutter får en overdækning under 50 pct.

Stresstest af pengeinstitutternes kapitalforhold

Nationalbankens stresstest omfatter 15 danske pengeinstitutter, der tilsammen dækker 91 pct. af de danske pengeinstitutters udlån og garantier.

I stresstesten vurderes institutternes kapitalforhold i fire makroøkonomiske scenarier: Et grundforløb, der afspejler Nationalbankens seneste prognose, og tre stressscenarier, der afspejler forskellige typer og styrker af negative stød til den økonomiske udvikling.

Nationalbankens stresstest viser, at de største danske pengeinstitutter er robuste. Sammenlignet med udgangspunktet for stresstesten i *Finansiel stabilitet 2012* er hovedparten af de største institutter bedre kapitaliserede.

For de fire pengeinstitutter, der indgik i EBA's kapitaltest via danske kreditinstitutkoncerner, forbliver kapitaloverdækningen positiv i samtlige af Nationalbankens stresstestscenarier, og den egentlige kernekapital forbliver over 9 pct., som var kravet i EBA's kapitaltest – også uden medregning af statslige kapitalindskud.

Tre af stresstestens mindre pengeinstitutter vil have behov for at styrke kapitalforholdene i stresstestens grundforløb, og et enkelt institut ligger på grænsen. I stressscenarierne, der indebærer en væsentlig mere negativ makroøkonomisk udvikling end den, der anses for mest sandsynlig, vil yderligere et mindre institut have behov for at styrke kapitalforholdene. Det er vurderingen, at eventuelle problemer blandt de

mindre pengeinstitutter vil kunne løses inden for de gældende rammer for fusion og afvikling uden at påvirke den finansielle stabilitet i Danmark mærkbart.

Institutterne, der er under stress, har tillige forskellige muligheder for at øge kapitalen fx ved at tilbageholde udbytte, rejse kapital, nedbringe balancen, mindske risici eller forbedre omkostningseffektiviteten. For datterbanker i finansielle koncerner er der desuden den mulighed, at kapital kan tilføres fra moderselskabet. For nogle institutter kan fusion også være en mulighed.

Pengeinstitutternes likviditet

De største danske pengeinstitutters likviditetssituation er overordnet set god. Muligheden for at optage lån i markedet er forbedret, hvilket gør det lettere for institutterne at refinansiere gæld, der udløber.

Flere af de små og mellemstore pengeinstitutter forbereder sig på udløbet af de individuelle statsgarantier og er kommet langt med at tilpasse forretningsmodellen til i mindre grad at være afhængig af kort finansiering. Nationalbanken har introduceret en række likviditetsunderstøttende tiltag, der sikrer tilstrækkelig fleksibilitet i den fortsatte tilpasningsproces. Desuden har Bankpakke 4 forbedret løsningsmulighederne for særligt udfordrede institutter ved at give mulighed for at få en ny individuel statsgaranti i forbindelse med en fusion. Der er, jf. Bankpakke 5, fundet en særlig løsning for et af de større institutter, FIH Erhvervsbank.

Fremadrettet skal pengeinstitutterne tilpasse sig den kommende fælleseuropæiske likviditetsregulering, som er en del af det endnu ikke vedtagne kapitaldækningsdirektiv, CRD IV.

PENGEINSTITUTTERNES FINANSIERINGSKILDER

Pengeinstitutternes udlån finansieres primært ved indlån og markedsfinansiering. Det er vigtigt, at sammensætningen af finansieringskilder tilpasses pengeinstitutternes størrelse og forretningsmodeller. Store institutter har lettere ved at vedligeholde adgangen til at optage lån i markedet og dermed opretholde adgangen til andre finansieringskilder end indlån.

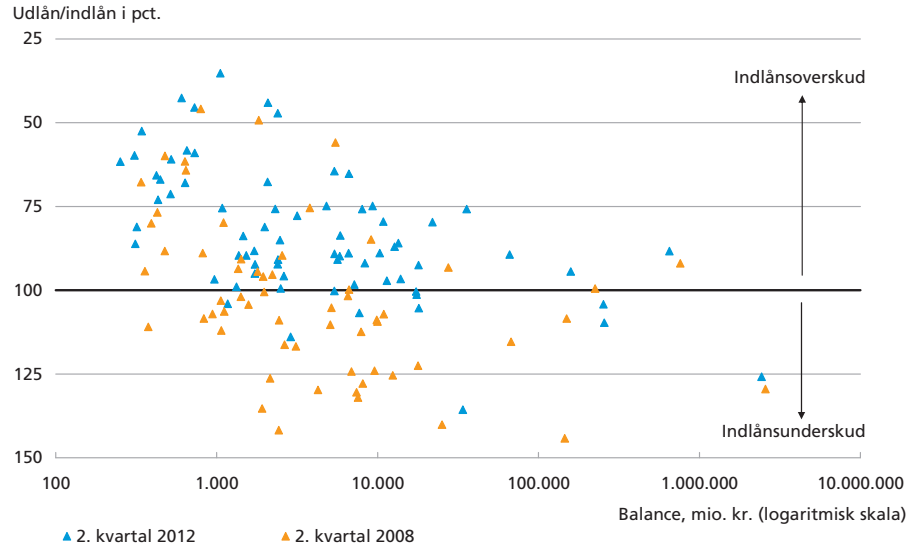
Markedsfinansiering med lang restløbetid er en stabil finansieringskilde, da der ikke kan opstå et umiddelbart behov for refinansiering. Indlån kan derimod hæves med kort varsel. Dette afspejles i den kommende fælleseuropæiske likviditetsregulering, som er en del af det endnu ikke vedtagne kapitaldækningsdirektiv, CRD IV, der lægger vægt på stabiliteten af finansieringskilderne. Markedsfinansiering med lang restløbetid anses i CRD IV for at være blandt de mest stabile finansieringskilder, mens indlån opdeles i stabile og mindre stabile, alt efter kundens tilhørsforhold til instituttet.

INDLÅNSFINANSIERING

Da store pengeinstitutter har lettere adgang til markedsfinansiering end mindre institutter, må der generelt forventes en positiv sammenhæng

UDLÅNSRATIO OG BALANCESTØRRELSE

Figur 1

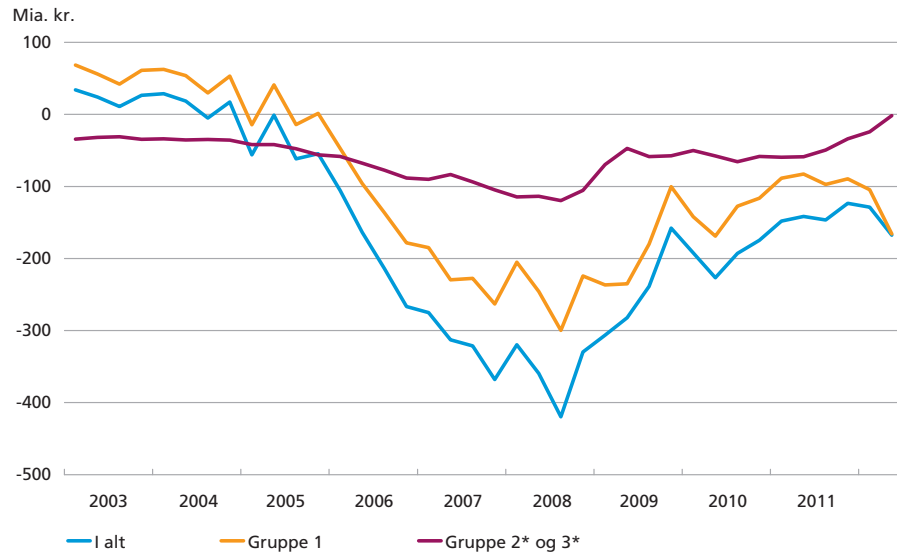

Anm.: Institutter med begrænset eller ingen indlån fremgår ikke af figuren. Der er ikke vist sammenligningstal for de seks gruppe 3 institutter, der pr. ultimo juni 2008 tilhørte gruppe 4. Det enkelte instituts balancestørrelse kan aflæses af x-aksen. Indlånsoverskuddet er ekskl. repoforretninger.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

INDLÅNSOVERSKUD

Figur 2

Anm.: Indlånsoverskuddet er ekskl. repoforretninger. Seneste observation er 2. kvartal 2012.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

mellem et instituts balance og indlånsunderskud.¹ Det er også tilfældet for danske pengeinstitutter, jf. figur 1.²

Indlånsunderskuddet i de danske pengeinstitutter blev opbygget i perioden 2005-08, hvor likviditeten i markedet var rigelig. De store institutters indlånsunderskud er reduceret med 134 mia. kr. siden 3. kvartal 2008, hvor underskuddet var på sit højeste. For de små og mellemstore institutter har stigende indlån og faldende udlån siden sidste halvdel af 2008 gradvist reduceret indlånsunderskuddet, så det nu udgør blot 2 mia. kr. for institutterne under ét, jf. figur 2. Over halvdelen af denne reduktion kan tilskrives stigende indlån. Der er betydelige forskelle mellem de enkelte institutter, men langt hovedparten af institutterne har nu indlånsoverskud. En nedbringelse af indlånsunderskuddet for små og mellemstore institutter med begrænset markedsadgang er positivt og er et led i tilpasningen til en forretningsmodel, der er levedygtig på længere sigt.

MARKEDSFINANSIERING

Markedsfinansiering, der omfatter korte og lange gældudstedelser samt lån fra andre kreditinstitutter, er en alternativ finansieringskilde til indlån. Usikkerheden på de finansielle markeder har varieret i styrke de seneste år, og adgangen til at udstede seniorgæld i markedet har kun været til stede i korte perioder af gangen.³ Pengeinstitutterne i Europa benyttede den positive effekt af ECB's tildeling af 3-årig likviditet i december 2011 og februar 2012 til at udstede seniorgæld. Danske pengeinstitutters udstedelser i 2. kvartal 2012 var primært i form af covered bonds, mens der igen har været udstedelsesaktivitet i seniorgældsmarkedet siden juli, jf. figur 3. Markederne er til trods for den positive udvikling fortsat præget af statsgældskrisen i euroområdet, jf. boks 1. Det afspejler vigtigheden af at have adgang til forskellige finansieringskilder og undgå, at relativt store forfald er koncentreret over korte perioder.

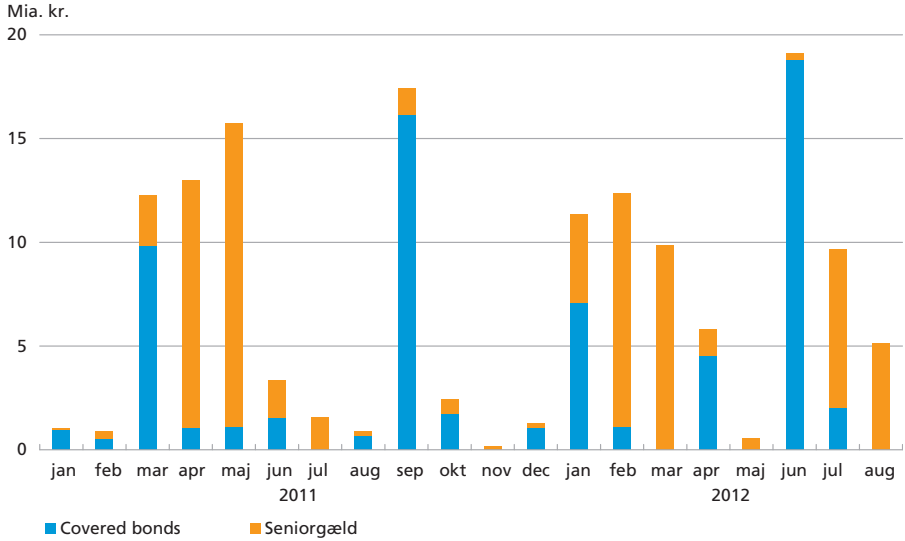
I modsætning til danske realkreditinstitutter, der har en særlig forretningsmodel, er udstedelsen af særligt dækkede obligationer, SDO, i de danske pengeinstitutter begrænset. Danske Bank har hidtil været det eneste danske pengeinstitut med et covered bond-program til udstedelse af særligt dækkede obligationer, og selv om udstedelserne har været stigende, udgør de fortsat en lille andel af balancen, jf. figur 4. BRFkredit indgik i februar 2012 et samarbejde med Jyske Bank og Sydbank om fæl-

¹ Indlånsunderskuddet opgøres som forskellen mellem ind- og udlån.

² Populationen er nærmere beskrevet i bilag 1. Analysen af pengeinstitutternes likviditetsforhold inkluderer udenlandske filialer.

³ Seniorgæld er ikke-ansvarlig lånekapital og tilgodeses forud for efterstillede krav ved en konkurs.

DANSKE PENGEINSTITUTERS UDSTEDELSER AF SENIORGÆLD OG COVERED BONDS Figur 3

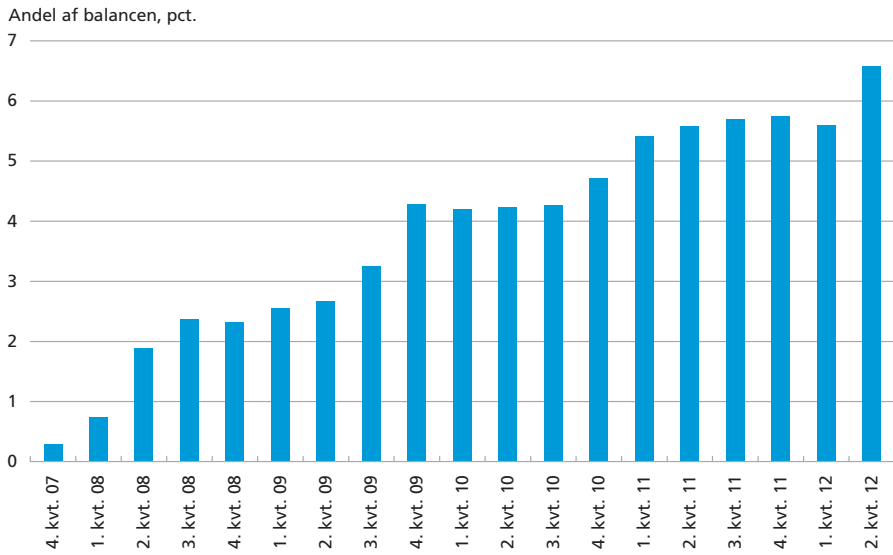

Anm.: Seneste observation er august 2012.

Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

DANSKE BANKS UDESTÅENDE AF COVERED BONDS, SDO

Figur 4

Anm.: Balancen og udstedelserne er opgjort på institutniveau og omfatter derfor ikke datterselskaber, herunder Realkredit Danmark. Udstedelserne er opgjort til nominal værdi.

Kilde: Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

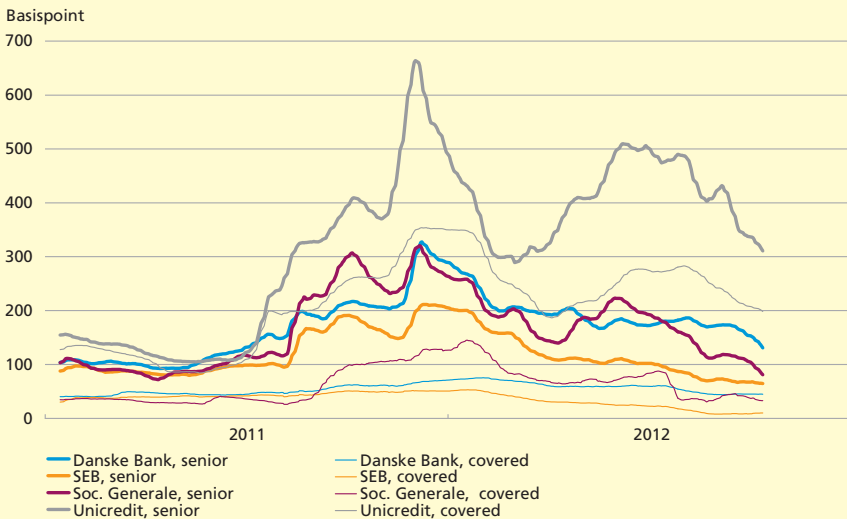
DE EUROPÆISKE MARKEDER FOR LANGE GÆLDSUDSTEDELSER

Boks 1

Europæiske bankers adgang til at optage længerevarende lån i markederne er fortsat præget af statsgældskrisen i euroområdet. Udstedelsesniveauet har henover sommeren 2012 været meget begrænset bl.a. på baggrund af fornyet usikkerhed på de finansielle markeder som følge af den økonomiske situation i Sydeuropa. Den begrænsede aktivitet på det primære marked kan dog ikke alene tilskrives dyr og begrænset markedsadgang, men kan også henføres til almindelig lav sommeraktivitet, samt at mange europæiske banker allerede har sikret sig en stor del af årets finansieringsbehov ved store udstedelser først på året. I den sidste halvdel af august begyndte markedsforholdene at forbedres, og siden er det gået gradvist fremad, idet et stadigt stigende antal banker har fået adgang til markedet – herunder også banker fra Sydeuropa. Den positive udvikling understreges af, at usikret seniorgæld udgør en stigende andel af udstedelserne.

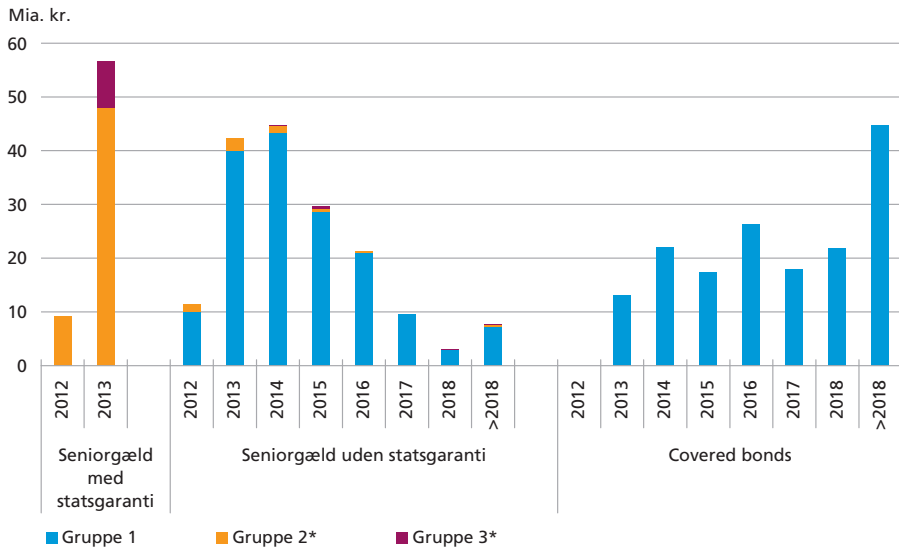
Aktiviteten på det primære marked afspejler i stor udstrækning udviklingen i de sekundære markeder. I april og maj 2012 var kreditspændene på specielt usikret seniorgæld generelt stigende – især i dele af Sydeuropa – jf. figuren. Sidst i juni vedtog stats- og regeringscheferne for euro-landene at arbejde for et fælleseuropæisk tilsyn under den Europæiske Centralbank, ECB. Hermed søges den negative vekselvirkning mellem udsatte stater og svage banker brudt. I juli vedtog finansministrene i euroområdet på anmodning fra Spanien at yde direkte finansiel støtte til rekapitalisering af landets banker. Endelig har ECB's udmelding i begyndelsen af september om opkøb af statspapirer på visse betingelser øget tilliden i markederne. Bl.a. på baggrund af disse initiativer har kreditspændene igen udvist en faldende tendens.

KREDITSPÆND PÅ USIKRET SENIORGÆLD OG COVERED BONDS

Anm.: Figuren viser estimerede asset-swap-spænd for usikret seniorgæld og covered bonds denomineret i euro med en restløbetid på fem år. Ved indgåelse af en asset-swap afgiver ejeren af en obligation betalinger svarende til obligationens kupon- og afdragsbetalinger og modtager til gengæld en variabel rente baseret på Euribor og et spænd. Estimerterne i figuren er udglattet med 10-dages glidende gennemsnit. Seneste observation er 12. oktober.

Kilde: Bloomberg og egne beregninger.

DANSKE PENGEINSTITUTTERS FORFALD AF SENIORGÆLD OG COVERED BONDS Figur 5

Anm.: Opgjort ultimo august 2012. I figuren omfatter 2012 forfald i perioden september – december 2012.
 Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

les finansiering af pengeinstitutternes nyudlån til privatkunder med tinglyst pant i ejerboliger og fritidshuse.¹ Aftalen blev i 2. kvartal 2012 udvidet til også at omfatte dele af de eksisterende boliglån fra de to institutter. BRFkredit har pr. 30. juni 2012 udstedt SDO'er for 3,1 mia. kr. til finansiering af disse lån, men potentialet forventes at være større.² I juli 2012 indgik BRFkredit en lignende aftale med Arbejdernes Landsbank om fælles finansiering af nyudlån til privatkunder, mens en aftale med Ringkjøbing Landbobank blev offentliggjort primo oktober 2012. Disse fire pengeinstitutter har dermed opnået en yderligere finansieringskilde.

Pengeinstitutterne i gruppe 1-3* har ultimo august 2012 udestående gæld med løbetid over et år på 520 mia. kr. Heraf er 45 pct. seniorgæld og 31 pct. covered bonds.³ Covered bonds udstedelserne har længere løbetider end seniorgældsudstedelserne og har på grund af obligationernes sikkerhed været nemmere at afsætte i perioder med uro på de finansielle markeder.

De danske pengeinstitutters lange finansiering er altovervejende domineret af institutter i gruppe 1, jf. figur 5. Det afspejler, at adgangen til at optage lån i markedet som udgangspunkt skal ses i forhold til et insti-

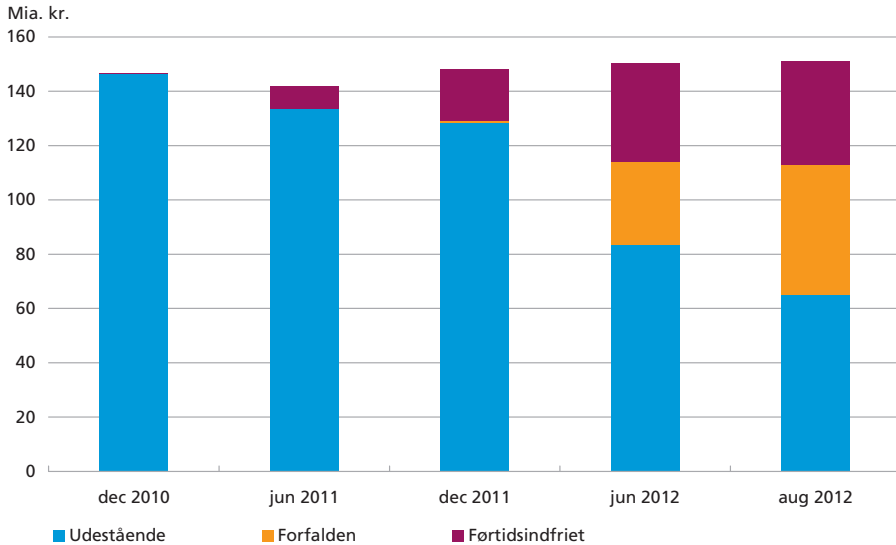
¹ BRFkredits aftaler om fælles finansiering er nærmere beskrevet i Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, boks 5.

² Jf. BRFkredits halvårsregnskab for 2012.

³ Udover seniorgæld og covered bonds består pengeinstitutternes lange gæld (oprindelig løbetid over et år) bl.a. af hybrid kernekapital og anden efterstillet kapital.

PENGEINSTITUTTERNES STATSGARANTEREDE SENIORGÆLD

Figur 6

Anm.: Beløb er opgjort på baggrund af valutakursen på opgørelses tidspunktet. Ændringer i højden af de totale søljer er udtryk for valutakursudsving.

Kilde: Finansiell Stabilitet A/S.

tuts størrelse. For at være synlig for investorerne kræves regelmæssig udstedelse i markedet, og i mange tilfælde er en kreditvurdering af instituttet også nødvendig. De mindre og mellemstore institutter fik midlertidig adgang til at udstede gæld i markedet i forløbet op til finanskrisen, hvor likviditeten i markedet var rigelig, samt i forbindelse med statsgarantien i Bankpakke 2. Ved udgangen af 2013 vil al den statsgaranterede gæld være forfaldet.¹

Udestående seniorgæld med statsgaranti i gruppe 1-3* var ultimo august 2012 reduceret til 65 mia. kr. fra 147 mia. kr. ultimo 2010, jf. figur 6. Omtrent 56 pct. af reduktionen kan tilskrives forfald i perioden, mens der for den resterende del er tale om en række førtidige indfrielse blandt institutterne. 28 institutter har fortsat udestående statsgarantier mod 38 institutter ultimo 2010.

Nationalbanken har introduceret en række likviditetsunderstøttende tiltag, der sikrer tilstrækkelig fleksibilitet i den fortsatte tilpasningsproces. Desuden har Bankpakke 4 forbedret løsningsmulighederne for særligt udfordrede institutter ved at give mulighed for at få en ny individuel statsgaranti – eller forny en eksisterende – i forbindelse med en fusion, hvis mindst ét af de fusionerede institutter er nødlidende eller forventeligt nødlidende. Der er, jf. Bankpakke 5, fundet en særlig løsning

¹ Bankpakke 4 giver dog mulighed for at forlænge en individuel statsgaranti i forbindelse med en fusion.

for et af de større institutter, FIH Erhvervsbank, hvor dele af instituttet overføres til et nyt selskab.

Korte gældsudstedelser

Kortfristede gældsudstedelser kan være et billigere supplement til længerevarende finansiering og et brugbart instrument til likviditetsstyring. I kraft af den kortere løbetid indebærer kort gæld dog en større refinansieringsrisiko, som institutterne skal tage højde for i risikostyringen.

Pengeinstitutternes adgang til kort finansiering kan fx ske via udstedelse af Commercial Papers, CP'er. Adgangen til især det amerikanske CP-marked har gennem krisen vist sig at være ustabil, idet investorerne har trukket sig ud af det europæiske marked i perioder med øget usikkerhed.

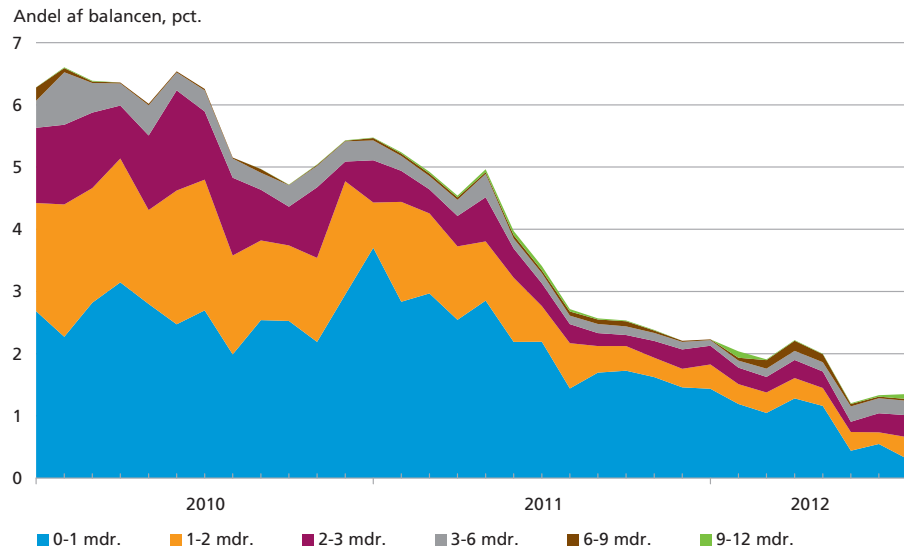
Der er kun et mindre antal danske pengeinstitutter, der udsteder CP'er og andre kortfristede gældsinstrumenter, og anvendelsen har været nedadgående. Det skal bl.a. ses i lyset af de seneste nedgraderinger af en række danske pengeinstitutter. Ultimo august 2012 udgjorde korte gældsudstedelser 1,4 pct. af de store institutters samlede balance, jf. figur 7.

Gæld til kreditinstitutter

Kreditgivning pengeinstitutterne imellem er en del af et normalt og velfungerende pengemarked, hvor institutter med kortsigtet overskuds-

UDESTÅENDE KORT GÆLD, GRUPPE 1

Figur 7

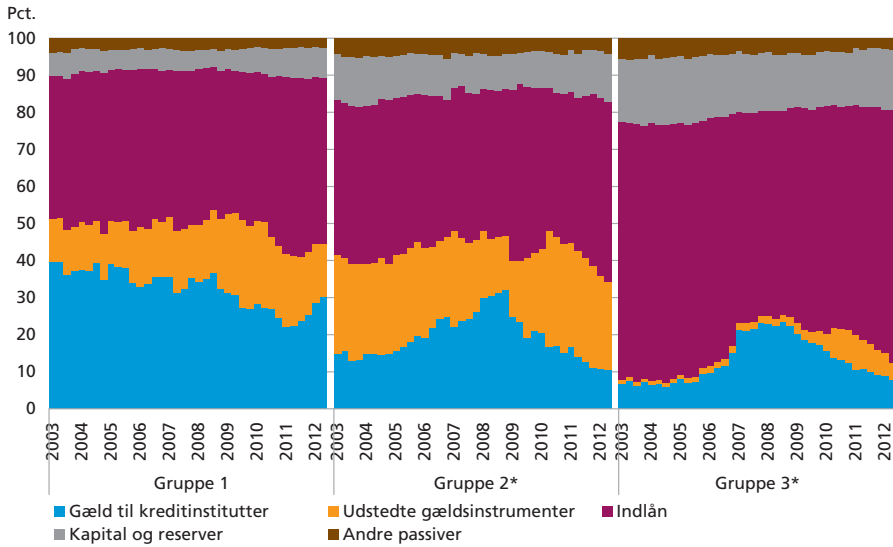

Anm.: Seneste observation er august 2012.

Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

SAMMENSÆTNING AF PENGEINSTITUTTERNES PASSIVSIDE

Figur 8

Anm.: Balancetal er ekskl. derivater. Seneste observation er 2. kvartal 2012.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

likviditet låner til institutter med likviditetsbehov. Usikret gæld til kreditinstitutter er dog en flygtig finansieringskilde, hvorfor afhængigheden af denne type finansiering ikke bør være for stor. Dette afspejles i CRD IV, hvor gæld til kreditinstitutter regnes blandt de mindst stabile former for finansiering.

De store pengeinstitutter har siden medio 2011 finansieret en stigende andel af deres aktiviteter via kreditgivning fra andre kreditinstitutter, jf. figur 8. I samme periode har andelen af udstedte gældsinstrumenter været faldende, hvilket skal ses i lyset af de seneste års vanskelige udstedelsesvilkår for både lange og korte gældsinstrumenter. Det er vigtigt, at de store institutter har fokus på de risici, der er forbundet med en stor gæld med kort løbetid til kreditinstitutter. De små og mellemstore pengeinstitutters gæld til kreditinstitutter er faldet markant siden 2008 og udgør en fortsat mindre andel af balancen.

Finanskrisen har skabt øget fokus på kreditrisiko. På pengemarkedet er dette dels kommet til udtryk ved et skifte væk fra længere til helt korte løbetider på usikrede lån og dels ved et skifte fra usikrede til sikrede lån (repoforretninger).

NATIONALBANKENS LIKVIDITETSUNDERSTØTTENDE TILTAG

Nationalbanken har iværksat en række likviditetsunderstøttende tiltag for pengeinstitutterne. Ordningerne er stillet til rådighed for at give in-

stitutterne tilstrækkelig fleksibilitet i tilpasningen til en forretningsmodel, der er levedygtig på længere sigt. Tiltagene omfatter bl.a. en udvidelse af sikkerhedsgrundlaget med pengeinstitutternes egne udlån af god bonitet og indførelsen af 6-måneders pengepolitiske lån, der udbydes en gang om måneden. Anvendelsen af disse ordninger har hidtil været begrænset.

Derudover har Nationalbanken udbudt 3-årige lån af to omgange ultimo marts og ultimo september 2012. Efter den anden tildeling 28. september har institutterne i alt lånt 53,2 mia. kr. i Nationalbanken med tre års løbetid.

LIKVIDITETSKRAV OG STRESSTEST

For at sikre en forsvarlig likviditet i pengeinstitutterne er institutterne underlagt et kvantitativt minimumskrav for deres likviditetsoverdækning, som defineret i § 152 i lov om finansiel virksomhed. § 152-kravet tilsiger, at pengeinstituttet skal have tilstrækkelige likvide aktiver til at dække mindst 10 pct. af de samlede gælds- og garantiforpligtelser eller 15 pct. af de korte gældsforpligtelser. Fra udgangen af 2012 skal institutterne desuden som udgangspunkt overholde tilsynsdiamantens grænseværdi for en likviditetsoverdækning på 50 pct. og et mål for stabil finansiering, den såkaldte fundingratio.¹ Fundingratioen angiver forholdet mellem udlån på den ene side og arbejdende kapital fratrukket obligationer med en restløbetid under et år på den anden side. På længere sigt skal institutterne overholde likviditetskravene i den fælles-europæiske likviditetsregulering, som er en del af det endnu ikke vedtagne kapitaldækningsdirektiv, CRD IV.²

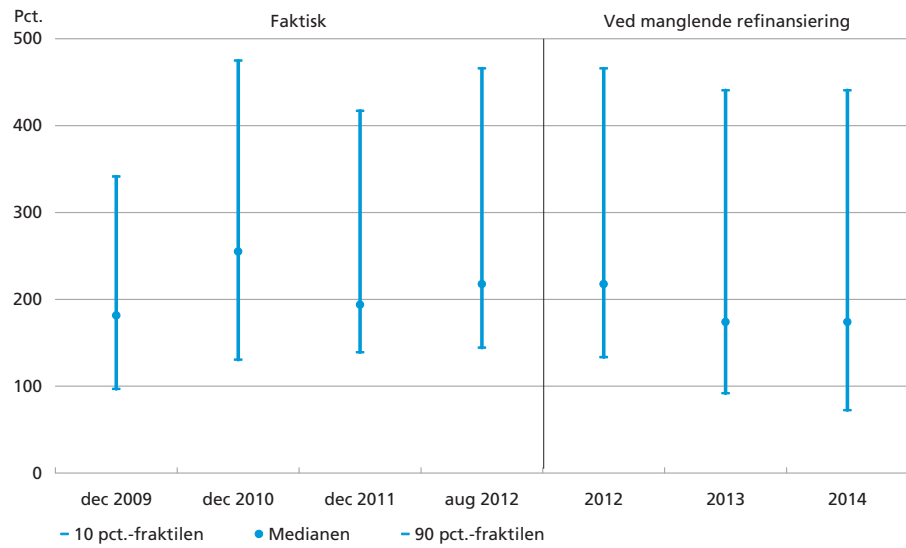
Ultimo august 2012 lå likviditetsoverdækningen i de enkelte pengeinstitutter langt over tilsynsdiamantens grænseværdi for en overdækning på 50 pct. Hovedparten af institutterne havde desuden ved udgangen af 1. halvår 2012 en fundingratio under 1 og overholder dermed også tilsynsdiamantens grænseværdi på dette punkt. De få institutter, der har en fundingratio over 1, er primært karakteriseret ved særlige forretningsmodeller, hvor instituttet har meget få eller slet ingen indlån eller finansierer sig via sit moderselskab. Fra udgangen af 2012 kan en manglende opfyldelse af tilsynsdiamantens grænseværdi indebære en tilsynsreaktion.

¹ Se Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, boks 6 eller Danmarks Nationalbank, *Stresstest*, 2. halvår 2011, boks 1 for en nærmere beskrivelse af § 152-likviditetskravet og fundingratioen.

² Se Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, boks 7 for en beskrivelse af de kommende likviditetskrav i CRD IV.

**LIKVIDITETSOVERDÆKNING, FAKTISK OG VED MANGLENDE
REFINANSIERING AF SENIORGÆLD FREM TIL ULTIMO 2014**

Figur 9

Anm.: Forfald af seniorgæld dækker perioden september 2012 til december 2014. Individuelle statsgarantier for Vestjysk Bank antages forlænget til 2016, jf. fusionsbetingelser i Bankpakke 4. Som følge af Bankpakke 5 og den i gangværende tilpasning af instituttets forretningsmodel, er FIH Erhvervsbank ikke inkluderet i analysen.

Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank samt egne beregninger.

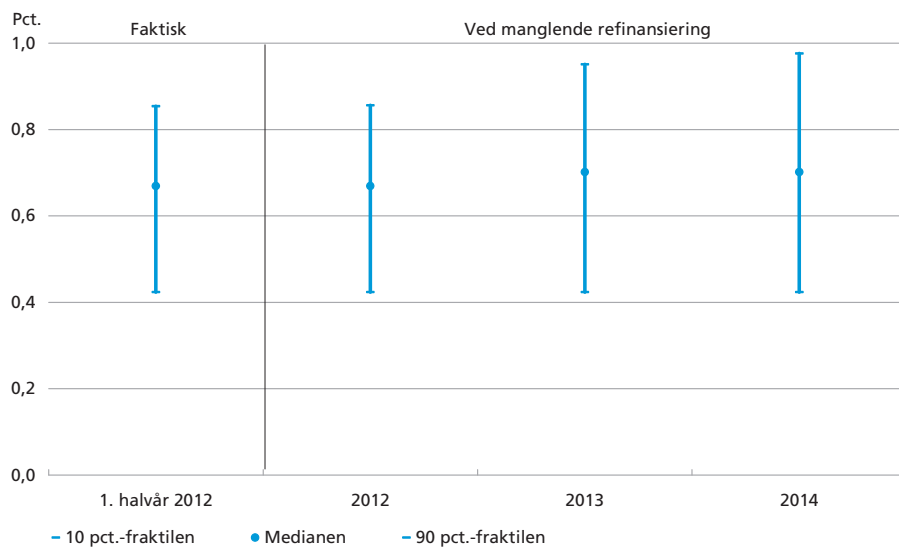
Stresstest af pengeinstitutternes likviditet, forfald af lang gæld

For at vurdere holdbarheden af institutternes likviditetssituation analyseres udviklingen i § 152-kravet og fundingratioen i et scenario med forfald af lang seniorgæld (oprindelig løbetid over et år) uden mulighed for refinansiering eller balancereduktion frem til udgangen af 2014. Andre finansieringskilder såsom indlån og kort gæld antages uændret. I dette scenario vil likviditetsoverdækningen for medianinstituttet falde fra 218 pct. ultimo august 2012 til 174 pct. ultimo 2014, jf. figur 9. Alle institutter vil opretholde positiv likviditetsoverdækning, og de store institutter bibeholder en likviditetsoverdækning over 50 pct. Blandt de små og mellemstore institutter vil to institutter have en likviditetsoverdækning under 50 pct. Medianinstituttets fundingratio stiger fra 0,67 til 0,70, jf. figur 10, mens et enkelt institut ikke længere vil overholde grænseværdien for fundingratioen på 1. Scenariet svarer til, at 70 pct. af den lange seniorgæld i gruppe 1-3* udløber uden refinansiering. I forhold til en lignende beregning fra marts 2012 er pengeinstitutternes likviditetssituation forbedret.¹

¹ Jf. Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, kapitel 3.

FUNDINGRATIO, FAKTISK OG VED MANGLENDE REFINANSIERING AF SENIORGÆLD FREM TIL ULTIMO 2014

Figur 10

Anm.: Fundingratioen er beregnet på baggrund af data fra 1. halvår 2012, mens forfald af seniorgæld dækker perioden september 2012 til december 2014. Individuelle statsgarantier for Vestjysk Bank antages forlænget til 2016, jf. fusionsbetingelser i Bankpakke 4. Som følge af Bankpakke 5 og den igangværende tilpasning af instituttets forretningsmodel, er FIH Erhvervsbanks ikke inkluderet i analysen.

Kilde: Finanstilsynet, likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank samt egne beregninger.

Resultater af institutternes egne likviditetsstresstest

Pengeinstitutternes overholdelse af likviditetskravet afhænger ud over forfald af lang gæld også af en række andre forhold, fx adgangen til at optage kortvarige lån og udviklingen i indlån.

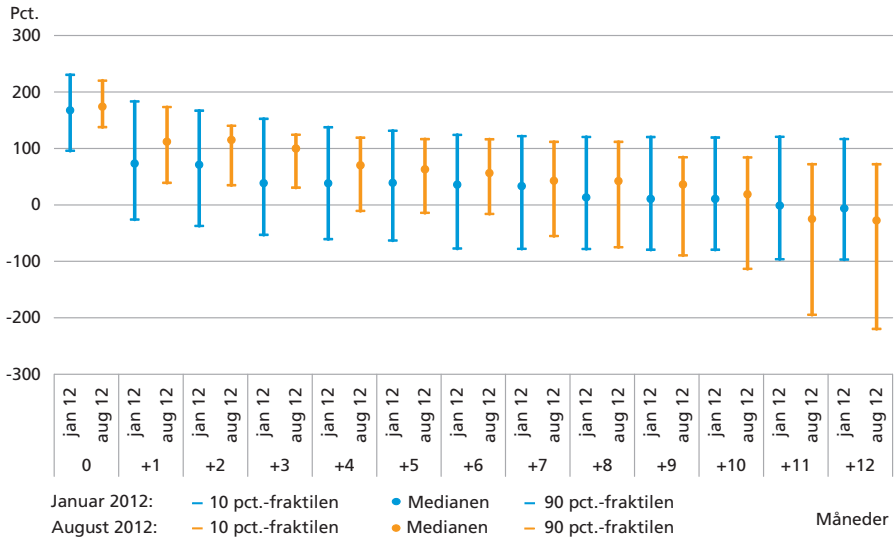
Pengeinstitutterne indberetter månedligt resultater af likviditetsstresstest til Finanstilsynet og Nationalbanken, der viser udviklingen i likviditetsoverdækningen i de kommende 12 måneder under en række hårde antagelser om afløb af forskellige finansieringskilder.¹

Resultaterne fra august 2012 for de store og mellemstore institutter viser, at medianinstituttet opretholder en positiv likviditetsoverdækning i de første 10 måneder af stresstesten, jf. figur 11. Det svarer til resultaterne for medianinstituttet i stresstesten fra januar 2012. I forhold til stresstesten fra januar 2012 er medianinstituttets likviditetsoverdækning generelt forbedret i stresstestens første måneder og spredningen er blevet mindre. Det afspejler en højere overdækning i udgangspunktet. Resultaterne for medianinstituttet i stresstestens sidste måneder er derimod forværret og spredningen blevet større i forhold til stresstesten fra januar 2012. Det skyldes primært, at forfald af statsgaranteret gæld i

¹ Der anvendes forskellige antagelser i stresstest af de store og mellemstore institutter og de mindre institutter. Se Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, boks 8 for en oversigt over disse antagelser.

LIKVIDITETSOVERDÆKNING I STRESSTEST, GRUPPE 1 OG 2*

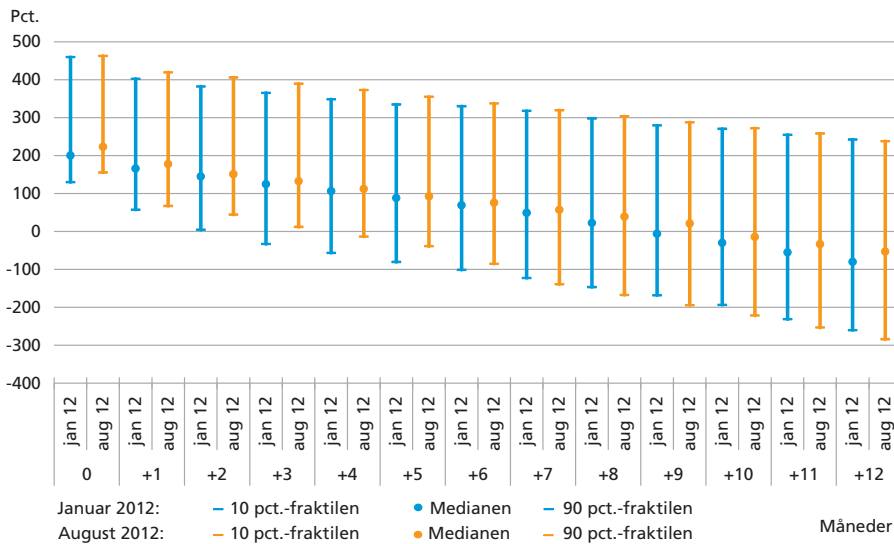
Figur 11

Anm.: Baseret på resultater af Finanstilsynets og Danmarks Nationalbanks likviditetsstresstest.
 Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank.

LIKVIDITETSOVERDÆKNING I STRESSTEST, GRUPPE 3*

Figur 12

Anm.: Baseret på resultater af Finanstilsynets og Danmarks Nationalbanks likviditetsstresstest.
 Kilde: Likviditetsindberetninger til Finanstilsynet og Danmarks Nationalbank samt egne beregninger.

perioden februar-juli 2013 påvirker resultaterne af den seneste stresstest, mens forfaldene lå uden for stresstestperioden i januar 2012.

Resultaterne for hovedparten af de små pengeinstitutter er forbedret marginalt i forhold til stresstesten fra januar 2012, idet medianinstituttet får negativ likviditetsoverdækning efter 10 måneder mod 9 måneder i stresstesten fra januar 2012, jf. figur 12. Forfald af statsgaranteret gæld påvirker dog også resultaterne negativt for de små institutter. I stresstesten fra august 2012 resulterer det i testens sidste måneder i en lavere likviditetsoverdækning for institutterne med den laveste overdækning.

Stresstest af pengeinstitutternes kapitalforhold

Nationalbankens stresstest viser, at de største danske pengeinstitutter er robuste. Sammenlignet med udgangspunktet for stresstesten i Finansiell stabilitet 2012 er hovedparten af de største institutter bedre kapitaliserede.

For de fire pengeinstitutter, der indgik i Den Europæiske Banktilsynsmyndigheds, EBA's, kapitaltest via danske kreditinstitutkoncerner, forbliver kapitaloverdækningen positiv i samtlige af Nationalbankens stresstests-scenarier, og den egentlige kernekapital forbliver over 9 pct., som var kravet i EBA's kapitaltest – også uden medregning af statslige kapitalindskud.

Tre af stresstestens mindre pengeinstitutter vil have behov for at styrke kapitalforholdene i stresstestens grundforløb, og et enkelt institut ligger på grænsen. Det er vurderingen, at eventuelle problemer blandt de mindre pengeinstitutter vil kunne løses gennem forretningsmæssige tiltag eller inden for de gældende rammer for fusion og afvikling uden at påvirke den finansielle stabilitet i Danmark mærkbart.

I stressscenarierne, der indebærer en væsentlig mere negativ makroøkonomisk udvikling end den, der anses for mest sandsynlig, vil yderligere et mindre institut have behov for at styrke kapitalforholdene. Dertil kommer, at de kommende kapitaldækningsregler gradvist øger kravet til institutternes kapitalisering frem mod 2019. På kapitalmarkederne kan der være forventning om, at de nye, skærpede kapitalkrav opfyldes tidligere end fastsat i overgangsbestemmelserne.

BAGGRUND

Nationalbankens stresstestmodel giver grundlag for en generel vurdering af, hvor robust danske pengeinstitutters kapitalisering er i forskellige scenarier.¹ Stresstesten omfatter pengeinstitutterne i gruppe 1 og 2* ekskl. FIH Erhvervsbank.² De fem største pengeinstitutter står for 83 pct.

¹ For en beskrivelse af Nationalbankens stresstestmodel henvises til Danmarks Nationalbank, *Finansiell stabilitet*, 2008.

² Stresstesten tager udgangspunkt i institutternes halvårsregnskaber for 2012. FIH Erhvervsbank er udeladt af stresstesten, da transaktionen i forbindelse med salget af instituttets ejendomsengagementer til Finansiell Stabilitet A/S først fandt sted 2. juli 2012, hvorfor forretningsområdet Property Finance fortsat er på FIH Erhvervsbanks balance i halvårsregnskabet for 2012. 18. september 2012 indgik bestyrelserne i Sparbank og Spar Nord Bank en aftale om at indstille til de to bankers aktionærer, at de to banker fusionerer. Ekstraordinære generalforsamlinger i de to banker forventes først afholdt i begyndelsen af november 2012. Sparbank og Spar Nord Bank indgår derfor i stresstesten som to selvstændige institutter.

SCENARIER, UDVALGTE NØGLETAL	Tabel 1			
	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
2012				
BNP, pct. år-år	0,3			
Privat forbrug, pct. år-år	0,6			
Eksportmarkedsvækst, pct. år-år	2,4			
Ledighedsprocent	4,2			
Huspriser, pct. år-år	-3,6			
Obligationsrente, pct. p.a.	1,7			
2013				
BNP, pct. år-år	1,6	-0,2	-1,2	-3,5
Privat forbrug, pct. år-år	1,5	-1,3	-1,4	-3,8
Eksportmarkedsvækst, pct. år-år	4,3	4,3	-1,5	-9,7
Ledighedsprocent	4,4	4,9	5,2	5,8
Huspriser, pct. år-år	3,2	-2,4	-6,0	-10,5
Obligationsrente, pct. p.a.	1,9	1,9	1,9	1,9
2014				
BNP, pct. år-år	1,7	1,0	0,0	-1,2
Privat forbrug, pct. år-år	1,7	0,8	0,9	-0,5
Eksportmarkedsvækst, pct. år-år	6,0	6,0	3,1	1,8
Ledighedsprocent	4,3	5,4	6,5	8,3
Huspriser, pct. år-år	2,8	-0,8	-3,3	-7,8
Obligationsrente, pct. p.a.	2,3	2,3	2,3	2,3

Anm.: Årsgennemsnit. Ledighedsprocenten er antal ledige som andel af arbejdsstyrken. Antal ledige omfatter nettoledige, der defineres som antallet af personer, som modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke er i aktivering og vurderes til at være arbejdsmarkedsparete. I de tre stressscenarier indtræffer de negative stød til økonomien først i 2013. Den økonomiske udvikling i stressscenarierne følger derfor scenario 0 i 2012.

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

af de danske pengeinstitutters udlån og garantier. Inkluderes stress-testens øvrige ti pengeinstitutter, dækker de 15 institutter 91 pct. af de danske pengeinstitutters udlån og garantier.

Stresset i modellen kommer ikke udelukkende fra de makroøkonomiske stressscenarier, men også fra en række antagelser i fremskrivningen af institutternes kapitalforhold.¹ Resultaterne i grundforløbet er derfor ikke en prognose for udviklingen i pengeinstitutternes kapitalisering.

Modellen tager ikke højde for institutternes likviditetsrisici, der er nærmere analyseret i kapitel 1. Det antages bl.a., at institutterne er i stand til at refinansiere seniorgæld, der forfalder i stresstestperioden.

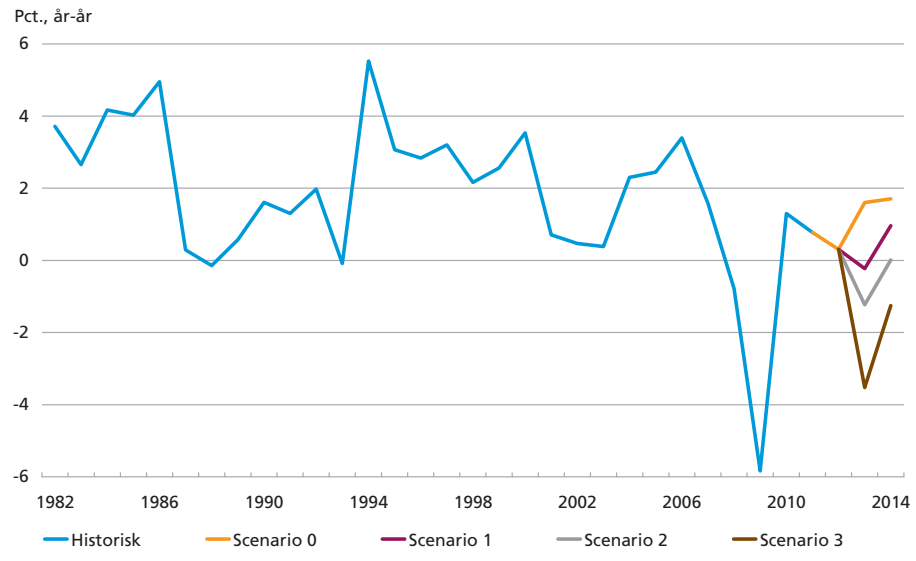
SCENARIER

Institutternes kapitalforhold vurderes i fire makroøkonomiske scenarier: Et grundforløb, der afspejler Nationalbankens seneste prognose, og tre stressscenarier, der afspejler forskellige typer og styrker af negative stød til den økonomiske udvikling, jf. tabel 1. I de tre stressscenarier indtræf-

¹ For en beskrivelse af stresstestens antagelser henvises til Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, boks 11.

VÆKST I REALT BNP

Figur 13

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

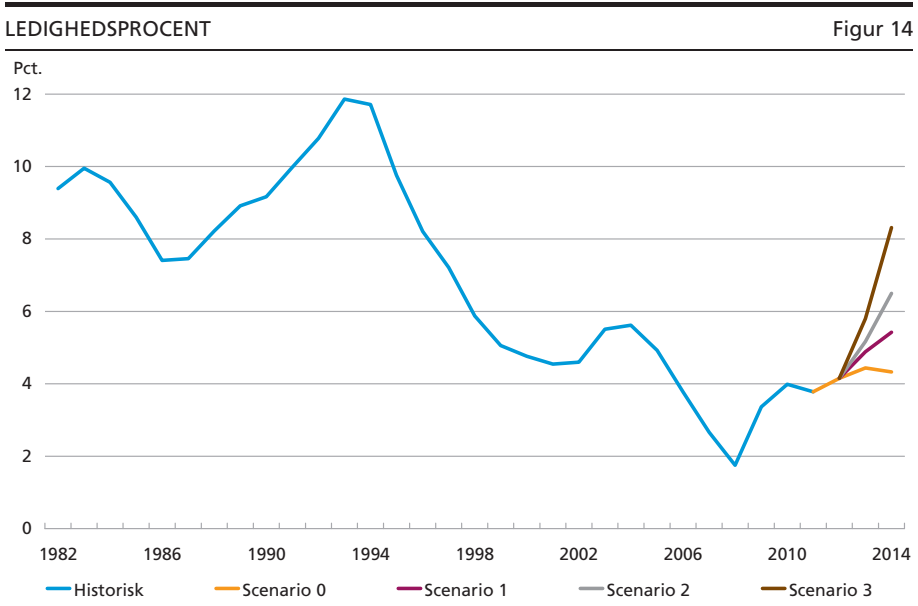
fer de negative stød til økonomien først i 2013. Den økonomiske udvikling i stressscenarierne følger derfor grundforløbet i 2012. Stressscenarierne er udarbejdet i samarbejde med Finanstilsynet. Bilag 2 indeholder en detaljeret præsentation af udviklingen i alle fire scenarier.

Scenario 0 (grundforløb)

Scenariet er baseret på Nationalbankens senest offentliggjorte økonomiske prognose, jf. *Kvartalsoversigt*, 3. kvartal, 2012. For indeværende år som helhed er der udsigt til en svag vækst, jf. figur 13. Sammenholdt med grundforløbet i *Finansiel stabilitet 2012* er dette et betydeligt lavere væksts-køn for 2012. Det afspejler, at både den internationale og den indenlandske efterspørgsel er forværret. BNP-væksten i 2013 og 2014 forventes at stige til henholdsvis 1,6 og 1,7 pct., hvilket er uændret fra prognosen, der udgjorde grundforløbet i *Finansiel stabilitet 2012*. Der forventes en lille stigning i nettoledigheden i 2013 efterfulgt af et mindre fald i 2014, jf. figur 14.

Scenario 1 (kortvarig indenlandsk recession)

Den danske økonomi rammes af et negativt stød til det private forbrug, de private investeringer og kontantprisen på boliger. Udlandet antages at følge grundforløbet, og derfor påvirkes eksportmarkedsvæksten ikke. De danske renter fastholdes på et lavt niveau over stresstestperioden (uæn-

Anm.: Årsgennemsnit. Ledighedsprocenten er antal ledige som andel af arbejdsstyrken. Antal ledige omfatter nettoledige, der defineres som antallet af personer, som modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke er i aktivering og vurderes til at være arbejdsmarkedsparate.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

drede i forhold til grundforløbet). Set over perioden er den akkumulerede BNP-vækst 2,5 procentpoint lavere end i grundforløbet.

Scenario 2 (europæisk krise)

En forværring af gældskrisen i euroområdet har en negativ effekt på den økonomiske aktivitet i Danmark via eksporten. Derfor indebærer scenariet, at eksportmarkedsvæksten reduceres i forhold til grundforløbet med 5,8 og 2,9 procentpoint i henholdsvis 2013 og 2014. Forværringen af gældskrisen i euroområdet forplanter sig også til dansk økonomi i form af vigende tillid og fører således til negative stød til det private forbrug, de private investeringer og kontantprisen på boliger. De danske renter vil fortsat være på et lavt niveau (uændrede i forhold til grundforløbet). Periodens akkumulerede BNP-vækst er 4,5 procentpoint lavere end i grundforløbet.

Scenario 3 (global krise)

Scenariet indebærer et kraftigt globalt stød til virksomheds- og forbrugertilliden. Det fører til et markant fald i eksportmarkedsvæksten i 2013, som reduceres med 14,0 procentpoint i forhold til grundforløbet. Derudover antages det, at også forbruger- og virksomhedstilliden i Danmark svækkes kraftigt, hvilket resulterer i et negativt stød til det private for-

brug, de private investeringer og kontantprisen på boliger. De danske renter vil fortsat være på et lavt niveau (uændrede i forhold til grundforløbet). Den akkumulerede BNP-vækst over perioden er 8,0 procentpoint lavere end i grundforløbet.

RESULTATER

Analysen tager udgangspunkt i pengeinstitutternes regnskaber fra 1. halvår 2012. Stresstestmodellen fremskriver resultatopgørelser og balancer i scenarierne og giver dermed mulighed for at vurdere udviklingen i institutternes kapitalforhold. Modellen anvender relationer for de historiske sammenhænge mellem den makroøkonomiske udvikling i Danmark på den ene side og pengeinstitutternes indtjening og nedskrivninger på den anden side.¹

Indtjening

Pengeinstitutternes indtjening før nedskrivninger og skat steg i første halvår 2012 i forhold til første halvår 2011. Som følge af det stigende renteniveau stiger indtjeningen før nedskrivninger og skat i stresstestperioden i alle scenarier. Det skal ses i lyset af, at institutterne har større rentebærende aktiver end passiver. En højere indtjening betyder, at institutterne kan absorbere større nedskrivninger uden at tære på kapitalgrundlaget.

Nedskrivninger

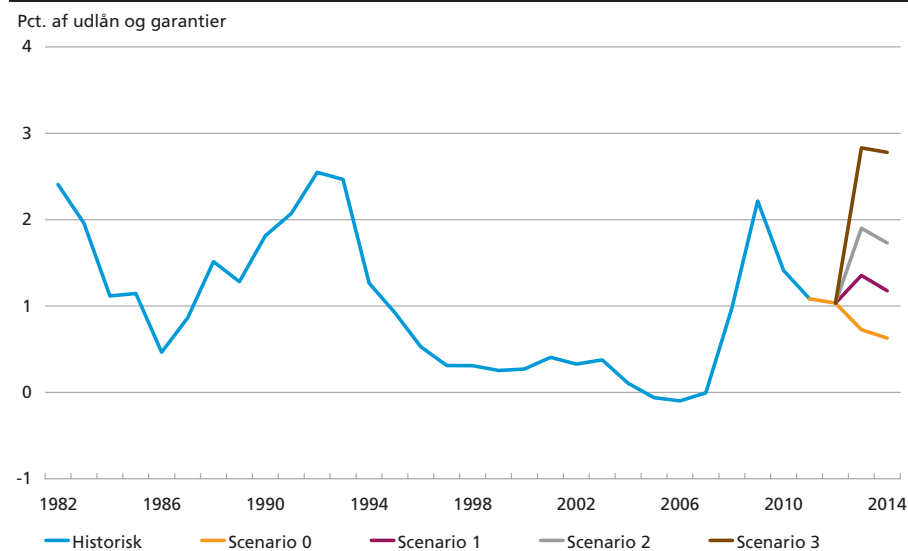
Sektorens nedskrivninger nåede i 2009 det højeste niveau siden begyndelsen af 1990'erne. Siden er nedskrivningerne faldet. I scenario 0 forventes nedskrivningerne at falde yderligere i de kommende år, jf. figur 15. Summen af de årlige nedskrivningsprocenter i årene 2012-14 er 2,4 pct. i scenario 0, svarende til en gennemsnitlig årlig nedskrivningsprocent på 0,8 pct.

I scenario 1 og 2 forventes summen af de årlige nedskrivningsprocenter i stresstestperioden at stige til henholdsvis 3,6 og 4,7 pct., svarende til gennemsnitlige årlige nedskrivningsprocenter på henholdsvis 1,2 og 1,6 pct. Stigningen er drevet af lavere vækst, huspriser og beskæftigelse, mens de lave renter isoleret set vil medvirke til at begrænse nedskrivningerne. I scenario 3 stiger summen af nedskrivningsprocenterne i stresstestperioden til 6,6 pct., svarende til en gennemsnitlig årlig nedskrivningsprocent på 2,2 pct., som følge af et hårdt makroøkonomisk stød.

¹ For en beskrivelse af estimationsmetoden til beregning af institutternes nedskrivningsprocenter henvises til Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, kapitel 8.

ÅRLIGE NEDSKRIVNINGSPROCENTER

Figur 15

Anm.: Nedskrivninger er beregnet i procent af udlån og garantier for nedskrivninger. Den historiske serie frem til 2011 er baseret på pengeinstitutter i Finanstilsynets gruppe 1-3. De estimerede nedskrivningsprocenter i 2012 til 2014 er beregnet som et vægtet gennemsnit for de 15 pengeinstitutter i stresstesten. Der er anvendt institutspecifikke nedskrivningsprocenter i beregningerne, jf. Danmarks Nationalbank, *Finansiel stabilitet*, 2012, kapitel 8.

Kilde: Cato Baldvinsson, Torben Bender, Kim Busch-Nielsen og Flemming Nytoft Rasmussen, *Dansk Bankvæsen*, 5. udgave, Forlaget Thomson, 2005, Finanstilsynet og egne beregninger.

Basiskapital og kapitaloverdækning

For de fire institutter, der indgik i EBA's kapitaltest via danske kreditinstitutkoncerner, jf. boks 2, forbliver kapitaloverdækningen positiv i samtlige af Nationalbankens stresstestscenarier, og den egentlige kernekapital forbliver over 9 pct., som var kravet i EBA's kapitaltest – også uden medregning af statslige kapitalindskud.

Hovedparten af de største institutter har i 1. halvår 2012 forbedret deres kapitalisering sammenlignet med årsregnskaberne for 2011, der dannede grundlaget for stresstesten i *Finansiel stabilitet 2012*. For de fleste er det afspejlet i en øget basiskapital.

Basiskapitalen skal være større end et instituts individuelle solvensbehov og udgøre mindst 8 pct. af de risikovægtede poster. Kapitaloverdækningen defineres som forskellen mellem basiskapitalen og det individuelle solvensbehov. I stresstesten antages det individuelle solvensbehov at være uændret over stresstestperioden.

De fleste af institutterne i stresstesten, herunder de fem største, overholder det regulatoriske krav til basiskapital (og egentlig kernekapital, jf. næste afsnit) i scenario 0. Tre af de mindre institutter i stresstesten vil have behov for at styrke kapitalforholdene, og et enkelt institut ligger

Den Europæiske Banktilsynsmyndigheds, EBA's, kapitaltest er en del af en rekapitaliseringsplan af europæiske bankkoncerner, der blev aftalt på EU-topmødet 26. oktober 2011. Resultater baseret på data for 3. kvartal 2011 blev offentliggjort den 8. december 2011, mens de endelige resultater baseret på data for 2. kvartal 2012 blev offentliggjort 3. oktober 2012.

Formålet med kapitaltesten og rekapitaliseringsplanen var at genskabe tilliden til den europæiske banksektor, især i forhold til bankernes eksponeringer over for gældsplagede europæiske stater. Kravet til bankkoncernerne, der indgik i kapitaltesten, var, at de inden juli 2012 som minimum skulle holde egentlig kernekapital svarende til 9 pct. af deres risikovægtede aktiver. I kapitaltesten medregnes statslige hybride indskud i den egentlige kernekapital. Herudover skulle bankerne holde en ekstraordinær kapitalstødpude, der skulle dække eksponeringer mod europæiske stater opgjort til markedsværdi per ultimo september 2011.

EBA testede i december 2011, hvor meget kapital bankerne manglede for at opfylde 9 pct.'s-kravet samt kravet til den ekstraordinære stødpude over for statseksponeringer. I testen indgik 71 bankkoncerner. Resultatet af testen viste, at 37 banker ikke levede op til kravet og havde et samlet rekapitaliseringsbehov på 115 mia. euro. De seks græske banker i testen stod for 30 mia. euro af det samlede behov, og behovet adresseres via EU/IMF-programmer. Af de resterende 31 banker indleverede 28 en kapitalplan til EBA i januar 2012. De resterende tre banker, Dexia, Österreichische Volksbank AG og WestLB AG, Düsseldorf, undergår for tiden større omstruktureringer med nedlukninger af deres aktiviteter. Endelig undergår spanske Bankia, der oprindeligt indleverede en kapitalplan, også fundamentale omstruktureringer og er derfor udeladt af de endelige resultater, der blev offentliggjort 3. oktober 2012. De resterende 27 banker havde initialt et rekapitaliseringsbehov på 76 mia. euro.

De endelige resultater viste, at de 27 bankkoncerner samlet havde rekapitaliseret deres balance med 116 mia. euro. 24 ud af de 27 banker mødte kravene i testen. De medlemslande, som de resterende tre banker er hjemhørende i, har, som oprindeligt aftalt, indvilliget i at indskyde kapital i bankerne. Overordnet set er bankerne i kapitaltesten blevet rekapitaliseret med mere end 200 mia. euro. Kun én bank, der overholdt kravet initialt, overholdt ikke kravet i den endelige test, Nova Kreditna Banka Maribor D.D.

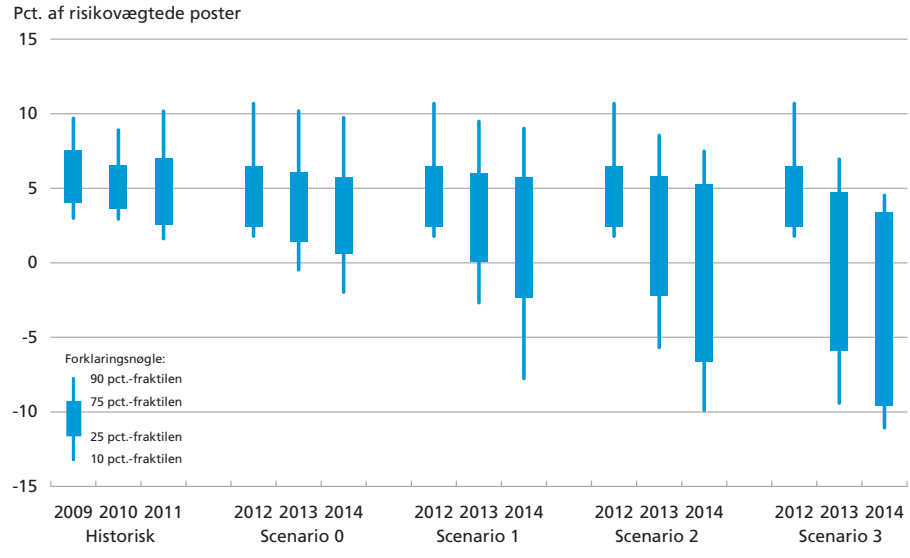
I testen indgik fire danske kreditinstitutkoncerner: Danske Bank, Jyske Bank, Nykredit og Sydbank. De fire danske kreditinstitutkoncerner overholdt kravet i december 2011. Koncernerne overholdt ligeledes kravet i testen ultimo juni 2012. For de fire danske koncerner viste den afsluttende rapport følgende resultater for den egentlige kernekapitalprocent ultimo juni 2012 – når statslige hybride indskud medregnes:

- Danske Bank: 14,3
- Jyske Bank 13,1
- Nykredit: 14,5
- Sydbank: 12,8

Det fremgik endvidere, at de danske koncerner fortsat ikke var eksponeret mod sårbare stater i væsentligt omfang, hverken direkte gennem statsobligationer eller indirekte gennem kreditafdækning på statseksponeringer (bl.a. CDS-kontrakter).

KAPITALOVERDÆKNING

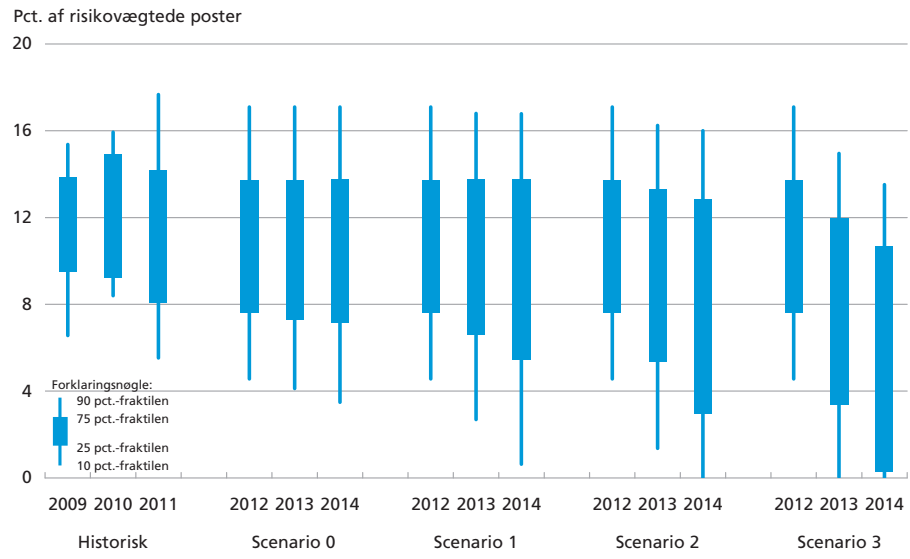
Figur 16

Kilde: Finanstilsynet og egne beregninger.

EGENTLIG KERNEKAPITAL

Figur 17

Kilde: Finanstilsynet og egne beregninger.

på grænsen. I stressscenarierne oplever de fleste institutter fald i basiskapitalen, og yderligere et mindre institut vil have behov for at styrke kapitalforholdene, jf. figur 16.

Institutterne har forskellige muligheder for at øge kapitalen fx ved at tilbageholde udbytte, rejse kapital, nedbringe balancen, mindske risici eller forbedre omkostningseffektiviteten. For datterbanker i finansielle koncerner er der desuden den mulighed, at kapital kan tilføres fra moderselskabet. For nogle institutter kan fusion også være en mulighed.

Egentlig kernekapital

De kommende kapitaldækningsregler indebærer et højere minimumskrav til institutternes egentlige kernekapital på 4 pct. af de risikovægtede poster i 2014.¹ Institutterne har i udgangspunktet høje egentlige kernekapitalprocenter i forhold til kravet, jf. figur 17.

Den fulde indfasning af de kommende kapitaldækningsregler fra senest 2019 vil indebære krav om en egentlig kernekapital på mindst 7 pct. På kapitalmarkederne kan der være forventning om, at institutterne opfylder de nye krav tidligere.

¹ De gældende og kommende kapitalkrav er beskrevet i Danmarks Nationalbank, *Stresstest*, 2. halvår 2011, boks 3.

Bilag 1: Populationen i rapporten

Analyserne i rapporten tager udgangspunkt i de institutter, som indgik i Finanstilsynets gruppe 1 til 3 primo 2012. Gruppe 1 omfatter institutter med en arbejdende kapital på mindst 65 mia. kr. Gruppe 2* omfatter institutter med en arbejdende kapital på mellem 12 og 65 mia. kr., og gruppe 3* omfatter institutter med en arbejdende kapital på mellem 250 mio. kr. og 12 mia. kr. Til forskel fra Finanstilsynets grupper er Saxo Bank A/S, Bank DNB, Skandinaviska Enskilda Banken A/S og Carnegie Bank A/S udeladt af populationen på baggrund af bankernes særlige forretningsgrundlag. Desuden er pengeinstitutter, der er overtaget af afviklingsselskabet Finansiell Stabilitet A/S, ikke medtaget i analyserne. En oversigt over grupperne er anført i tabel 2.

Gruppeinddelingen er gældende bagud i tid. Fusionerede og opkøbte pengeinstitutter pr. 30. juni 2012 er medregnet under det fortsættende selskabs gruppe.

Flere af pengeinstitutterne er moderselskab for andre finansielle virksomheder og udarbejder derfor både koncern- og institutregnskaber. For at vise udviklingen i institutternes bankaktiviteter bedst muligt er analyserne som udgangspunkt baseret på institutregnskaber, dvs. ikke-konsoliderede tal.

PENGEINSTITUTTER MED ANGIVELSE AF BALANCESUM PR. 30. JUNI 2012
I MIO. KR.

Tabel 2

	Beløb		Beløb
Gruppe 1		<i>Fortsat</i>	
Danske Bank	2.430.061	Tønder Bank	2.884
Nordea Bank Danmark	650.491	Ekspres Bank	2.709
Jyske Bank	256.175	Dronninglund Sparekasse	2.619
Nykredit Bank	253.233	Totalbanken	2.502
Sydbank	158.422	Salling Bank	2.476
<i>Gruppe 1 i alt</i>	<i>3.748.382</i>	Basisbank	2.410
		Sparekassen for Nr. Nebel og Omegn ...	2.400
Gruppe 2*		Kreditbanken	2.399
FIH Erhvervsbank	83.301	Nordfyns Bank	2.311
Spar Nord Bank	66.135	Pen-Sam Bank	2.083
Arbejdernes Landsbank	35.773	Merkur Almen Andelskasse	2.074
Vestjysk Bank	33.864	Vestfyns Bank	1.990
Alm. Brand Bank	21.953	Møns Bank	1.789
Ringkjøbing Landbobank	18.033	Hvetbo Herreds Sparekasse	1.732
Sparekassen Kronjylland	17.953	Skals Sparekasse	1.728
Sparekassen Sjælland	17.461	Lollands Bank	1.712
Danske Andelskassers Bank	13.924	Broager Sparekasse	1.465
Sparbank	13.449	Vorbasse Hegns Sparekasse	1.375
Sparekassen Lolland	12.766	Banque Int. A Luxembourg	
<i>Gruppe 2* i alt</i>	<i>334.611</i>	Bank Danmark	1.335
		Vordingborg Bank	1.327
Gruppe 3*		Bredebro Sparekasse	1.172
Den Jyske Sparekasse	17.376	Sparekassen Djursland	1.084
Sparekassen Vendsyssel	11.409	Dragsholm Sparekasse	1.054
Lån & Spar Bank	10.857	Hvidbjerg Bank	968
Sparekassen Himmerland	10.317	Frørup Andelskasse	730
Nørresundby Bank	9.316	Langå Sparekasse	728
Nordjyske Bank	8.340	Froslev-Møllerup Sparekasse	653
FIH Kapital Bank	8.184	Balling Sparekasse	637
BRFkredit Bank	8.026	Hals Sparekasse	605
Østjyds Bank	7.708	Vinderup Bank	522
Sparekassen Faaborg	7.163	Folkesparekassen	518
Lægernes Pensionsbank	6.640	Rise Sparekasse	447
Djurslands Bank	6.612	Andelskassen Fælleskassen	433
Middelfart Sparekasse	5.875	Fanø Sparekasse	423
Sparekassen Thy	5.815	Rønde og Omegns Sparekasse	343
Skjern Bank	5.642	Sønderhå-Hørsted Sparekasse	319
DiBa Bank	5.398	Slagelse Andelskasse J.A.K.	312
Sparekassen Hobro	5.393	Klim Sparekasse	309
Frøs Herreds Sparekasse	5.387	Cantobank	262
Grønlandsbanken	5.185	Kongsted Sparekasse	252
Saxo Privatbank	4.817	<i>Gruppe 3* i alt</i>	<i>211.722</i>
Svendborg Sparekasse	3.170		
<i>Fortsættes næste kolonne</i>		<i>Danske pengeinstitutter i alt</i>	<i>4.294.715</i>

Anm.: For institutter, der er fusioneret i 2012, er balancesummen i det fortsættende institut angivet som summen af aktiver i de to institutter ultimo juni 2012. Balancesum er angivet på institutniveau.

Kilde: Finanstilsynet.

Bilag 2: Scenarier i stresstesten

Bilaget giver en oversigt over udviklingen i en række makroøkonomiske variable i grundforløbet samt i de tre stressscenarier specificeret i kapitel 2.

SPECIFIKATION AF SCENARIER FOR DANSK ØKONOMI, 2012

Tabel 3

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
<i>Realvækst, pct. år-år</i>				
BNP	0,3			
Privat forbrug	0,6			
Offentligt forbrug	0,7			
Boliginvesteringer	-7,5			
Erhvervsinvesteringer	6,5			
Offentlige investeringer	6,6			
Lagerinvesteringer (bidrag til BNP-vækst)	-0,3			
Eksport	1,9			
- heraf industrieksport	2,0			
Import	3,0			
Eksportmarkedsvækst	2,4			
<i>Nominal vækst, pct. år-år</i>				
Privat sektors disponible indkomster	3,9			
HICP	2,4			
Timeløn (industriarbejdere)	1,9			
Huspriser	-3,6			
<i>Gennemsnitligt niveau for året</i>				
Obligationsrente, pct. p.a.	1,7			
3-måneders pengemarkedsrente, pct. p.a.	0,0			
Ledighed i 1.000 personer	120			
Samlet beskæftigelse i 1.000 personer	2.760			
- heraf privatbeskæftigede i 1.000 personer	1.756			
Arbejdsstyrken i 1.000 personer	2.879			
Ledighedsprocent	4,2			
Privat fordrings erhvervelse (netto), mia. kr. ...	191			
Offentlig saldo, mia. kr.	-79			
Betalingsbalancens løbende poster, mia. kr. ..	111			
Råoliepris, dollar/tønde	113			

Anm.: Ledighedsprocenten er antal ledige som andel af arbejdsstyrken. Antal ledige omfatter nettoledige, der defineres som antallet af personer, som modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke er i aktivering og vurderes til at være arbejdsmarkedsparate. I de tre stressscenarier indtræffer de negative stød til økonomien først i 2013. Den økonomiske udvikling i stressscenarierne følger derfor scenario 0 i 2012.

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

SPECIFIKATION AF SCENARIER FOR DANSK ØKONOMI, 2013 Tabel 4

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
<i>Realvækst, pct. år-år</i>				
BNP	1,6	-0,2	-1,2	-3,5
Privat forbrug	1,5	-1,3	-1,4	-3,8
Offentligt forbrug	0,8	0,8	0,8	0,8
Boliginvesteringer	4,2	-8,4	-12,6	-19,6
Erhvervsinvesteringer	7,9	-6,5	-9,2	-14,2
Offentlige investeringer	-10,2	-10,2	-10,2	-10,2
Lagerinvesteringer (bidrag til BNP-vækst)	0,1	-0,0	-0,0	-0,2
Eksport	3,2	3,3	0,3	-3,9
- heraf industrieksport	4,9	5,1	0,7	-5,3
Import	3,9	0,5	-1,8	-6,1
Eksportmarkedsvækst	4,3	4,3	-1,5	-9,7
<i>Nominal vækst, pct. år-år</i>				
Privat sektors disponible indkomster	2,6	1,1	0,1	-2,0
HICP	2,0	2,0	2,0	2,0
Timeløn (industriarbejdere)	2,1	2,0	2,0	1,9
Huspriser	3,2	-2,4	-6,0	-10,5
<i>Gennemsnitligt niveau for året</i>				
Obligationsrente, pct. p.a.	1,9	1,9	1,9	1,9
3-måneders pengemarkedsrente, pct. p.a.	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Ledighed i 1.000 personer	128	141	149	166
Samlet beskæftigelse i 1.000 personer	2.760	2.740	2.727	2.699
- heraf privatbeskæftigede i 1.000 personer	1.752	1.732	1.720	1.692
Arbejdsstyrken i 1.000 personer	2.888	2.881	2.876	2.866
Ledighedsprocent	4,4	4,9	5,2	5,8
Privat fordrings erhvervelse (netto), mia. kr. ...	151	200	197	211
Offentlig saldo, mia. kr.	-48	-64	-69	-86
Betalingsbalancens løbende poster, mia. kr. ...	103	136	127	124
Råoliepris, dollar/tønde	110	110	110	110

Anm.: Ledighedsprocenten er antal ledige som andel af arbejdsstyrken. Antal ledige omfatter nettoledige, der defineres som antallet af personer, som modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke er i aktivering og vurderes til at være arbejdsmarkedsparate.

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

SPECIFIKATION AF SCENARIER FOR DANSK ØKONOMI, 2014 Tabel 5

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
<i>Realvækst, pct. år-år</i>				
BNP	1,7	1,0	0,0	-1,2
Privat forbrug	1,7	0,8	0,9	-0,5
Offentligt forbrug	0,8	0,8	0,8	0,8
Boliginvesteringer	3,9	-1,6	-1,9	-5,7
Erhvervsinvesteringer	2,3	-1,2	-0,1	-6,9
Offentlige investeringer	0,9	0,9	0,9	0,9
Lagerinvesteringer (bidrag til BNP-vækst)	0,2	0,1	-0,3	-0,4
Eksport	3,7	3,9	1,7	0,3
- heraf industrieksport	6,1	6,5	5,3	5,7
Import	4,0	3,6	2,6	0,4
Eksportmarkedsvækst	6,0	6,0	3,1	1,8
<i>Nominal vækst, pct. år-år</i>				
Privat sektors disponible indkomster	2,0	1,8	1,0	0,3
HICP	1,8	1,7	1,6	1,4
Timeløn (industriarbejdere)	2,4	1,8	1,4	0,6
Huspriser	2,8	-0,8	-3,3	-7,8
<i>Gennemsnitligt niveau for året</i>				
Obligationsrente, pct. p.a.	2,3	2,3	2,3	2,3
3-måneders pengemarkedsrente, pct. p.a.	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Ledighed i 1.000 personer	125	156	186	237
Samlet beskæftigelse i 1.000 personer	2.771	2.727	2.683	2.609
- heraf privatbeskæftigede i 1.000 personer	1.759	1.715	1.671	1.597
Arbejdsstyrken i 1.000 personer	2.897	2.883	2.869	2.845
Ledighedsprocent	4,3	5,4	6,5	8,3
Privat fordrings erhvervelse (netto), mia. kr. ...	147	216	208	246
Offentlig saldo, mia. kr.	-44	-72	-88	-122
Betalingsbalancens løbende poster, mia. kr. ..	102	143	120	123
Råoliepris, dollar/tønde	104	104	104	104

Anm.: Ledighedsprocenten er antal ledige som andel af arbejdsstyrken. Antal ledige omfatter nettoledige, der defineres som antallet af personer, som modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke er i aktivering og vurderes til at være arbejdsmarkedsparate.

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.